

Hodnocení diplomové práce školitelem

Autorka diplomové práce: Bc. Jana Vyskočilová, DiS.

Vedoucí diplomové práce: prof. MUDr. Ján Praško, CSc.

Název práce:

**Proces supervize ve výcviku v kognitivně behaviorální terapii a očekávání
supervizorů a supervizantů od supervize**

Jana Vyskočilová předkládá jako diplomovou práci pojednání s názvem: „Proces supervize ve výcviku v kognitivně behaviorální terapii a očekávání supervizorů a supervizantů od supervize“. Jedná se o přehled poznatků a vlastní výzkum, který byl proveden na skupině supervizantů a supervizorů výcviku v kognitivně behaviorální terapii. Práce má 125 stran včetně literatury, která obsahuje 124 odkazů, mezi kterými jsou rovnoměrně uvedeny citace zahraniční a tuzemské, historicky zásadně důležité i recentní.

Autorka teoreticky i výzkumně zpracovává důležité téma, které u nás dosud zpracováno nebylo. Její iniciativa v této oblasti se projevila významně i prakticky, protože Bc. Jana Vyskočilová, DiS. iniciovala založení supervizních KBT výcviků v České republice a na Slovensku. Supervize v kognitivně behaviorální terapii byla do té doby prováděna sice zkušenými KBT terapeuty, ale bez výcviku v supervizi i bez teoretického pozadí, jak na supervizi v KBT pohlížet. Proto supervize probíhala od 90. let spíše jako kritická konzultace se zkušenějším kolegou, který hlavně radí a vyhledává nedostatky, které je potřeba opravit. Kvalita supervizorů i jejich kvalifikace byla velmi různá. Někteří z nich absolvovali výcviky v supervizi v jiných systémech, aby zvýšili kvalitu své supervizní práce, nebo cestovali za supervizi do ciziny, jiní si vystačili s tím, že sami měli výcvik v KBT a KBT prováděli. Díky iniciativě Jany Vyskočilové, Miloše Šlepeckého a Jana Praška došlo k zorganizování supervizního výcviku a sepsání prvních teoretických článků o KBT supervizi. Autorka také vstoupila do studia supervize na Fakultě humanistických studií, aby porozuměla i jiným pohledům na supervizní práci a získala v této oblasti vědomosti, zkušenosti a oficiální vzdělání. Navíc k vývoji KBT supervize u nás autorka přispěla i svojí předloženou prací, ve které zkoumá očekávání frekventantů výcviků od supervize v různých fázích svého terapeutického vývoje a vztah těchto očekávání k dovednostem, které frekventanti vykazují. Téma supervize v KBT je v současné době velmi aktuální v celém světě. Probíhá významná revize supervizních přístupů, které byly dosud direktivní a orientované zejména na dobrou konceptualizaci případů, cílené použití strategií, dovednosti terapeuta v práci s pacientem a etiku práce. V posledních 10 letech pro supervizi v KBT je významný odklon od direktivního vedení a supervize se více soustředí na terapeutický vztah, vlastní objevování supervidovaného při nedirektivním supervizním vedení.

Základním cílem studie bylo zjistit, nakolik se zkušenost s vlastní terapií i supervizi odráží v očekáváních od supervize. Proto autorka hodnotila očekávání supervidovaných na počátku terapie, uprostřed výcvikového procesu, na konci výcvikového procesu a postoje zkušených KBT terapeutů, kteří sami podstupují výcvik v supervizi. V dalším kroku se pak snažila zhodnotit, nakolik samotná délka zkušenosti se supervizi koreluje s dovednostmi terapeutů. Předpokládala, že počínající frekventanti výcviků budou spíše preferovat strukturu a vedení supervizora, zatímco pokročilí budou dávat v očekávání důraz na terapeutický vztah. Tyto

předpoklady jsou pochopitelné ze zkušenosti ze supervize z hlediska supervizora, otázkou je však, zda platí doopravdy, což se autorka snažila testovat. Začátečníci ve výcviku kladou důraz na potřebu dostávat rady a plánovat strategie, pokročilí ve výcviku pak zdůrazňují potřebu porozumět přenosu a protipřenosu. Jak autorka ve svých hypotézách předpokládala, účastníci výcviku supervizorů kladou významně větší důraz na sebereflexi a strukturu, než účastníci terapeutického výcviku.

Diplomová práce je logicky uspořádána do čtyř hlavních částí. První větší polovina textu je věnovaná teoretickým východiskům a literární rešerši. Tato část je uspořádaná jasně, přehledně, dostatečně bohatě a přitom stručně. Je vidět, že autorka se v tématu dobře orientuje, vybírá nejdůležitější a nejnosnější podněty, logicky je organizuje a propojuje do souvislostí ústících do vlastních výzkumných otázek. Významné jsou také krátké ilustrativní kazuistiky, které jsou vybrány citlivě a tak, že konkrétně osvětlují probírané téma. Obsahem první části teoretického přehledu je vymezení pojmu supervize. Autorka čerpá jak z našich tak zahraničních zdrojů. Tato část je potřebná pro vymezení pojmů, nicméně se ještě nevěnuje hlavnímu tématu a to je supervizi KBT. Může však sloužit jako odrazový můstek pro druhou část teoretického přehledu, která se týká již specifické KBT supervize. Text je vnitřně konzistentní, logicky řazený, velmi dobře se čte. Krátké kasuistické viněty, přepsané ze supervizních videozáznamů KBT institutu pak prakticky ilustrují teoretická témata. Ze způsobu zpracování je poznat bohatou zkušenost autorky jako supervizorky, schopnost logicky utřídit téma, nalézat souvislosti a vlastní vývody. Bohatě cituje naše i zahraniční prameny, přitom témata zpracovává osobně a promyšleně. Používá věcný a zároveň bohatý jazyk. Je zjevné, že autorka má s publikováním zkušenosti; je autorkou nebo spoluautorkou řady publikací. Tuto část při dalším rozšíření autorce doporučuji vydat jako součást monografie o KBT supervizi.

Druhá část publikace popisuje metodiku práce, která je účelná, jasná a přehledná. Výzkumná část je logicky uspořádaná, začíná od cílů práce a hypotéze, vymezuje metodu, pak pokračuje rozbořem výsledků, diskuzí a shrnutím. Cíle a hypotézy jsou jasné a konkrétní, smysluplně postavené a dobře testovatelné pomocí popsané metodiky. Ve další části je pak provedena statistická analýza výsledků. Způsob zpracování výsledků odpovídá typu a struktuře nasbíraných dat a dále poukazuje na dobrou vědeckou erudici autorky. Stejně logicky a jasně jsou pak zpracovány výsledky na které navazuje diskusní část sdělení, ve které kromě zjištěných souvislostí autorka otevřeně diskutuje také omezení studie. Navazují stručné závěry, souhrn literatury a nezbytné přílohy. Takto vytvořená a popsaná studie významně překračuje běžný průměr diplomových prací, se kterými jsem se v minulosti setkal, buď jako školitel nebo jako oponent a dosahuje úrovně, se kterou se setkávám u disertačních prací.

Předností předložené práce je schopnost autorky uspořádat a sdělit velké množství fakt a poznatků a učinit zřetelný jejich význam a vztah k supervizní praxi v kognitivně behaviorální terapii. Autorka dokumentuje své výzkumné schopnosti, erudici a porozumění předmětu i velkou praktickou zkušenost zcela přesvědčivě. Za silnou stránku práce lze považovat také schopnost syntetického, nesektářského přístupu k oblasti, která se snadno stává kolbištěm na kterém se střetávají protikladné názory závislé na jednotlivých terapeutických školách a přístupech. I kdyby psala autorka anonymně, bylo by zřetelné, že je zkušenou a schopnou terapeutkou a supervizorkou s vhladem do různých pojetí supervize, zároveň zkušeným a poučeným odborníkem který přesahuje svým pohledem i mimo psychoterapeutickou školu, ve které byla vycvičena a kterou praktikuje.

Práce je pamětihodná také přímočarým a jednoduchým přístupem k výzkumu a ukazuje, že hodnotné výzkumné otázky je možné si položit i v prostředí psychoterapeutických výcviků a je možné je také zdárně metodicky řešit.

Mezi slabiny knihy lze počítat občasnou neobratnost ve popisu výsledků sdělení, s dlouhými souvětími, které se namáhavě čtou. Čtenář občas potřebuje přečíst odstavec opakovaně, aby pochopil jeho význam. Naštěstí se tyto stylistické nešikovnosti objevují řídce. Práce by zasloužila i další redakční úpravy, zejména opravy překlepů a občasnou úpravu slovosledu. Počet grafů je možná zbytečně velký a tím, že jsou bez legendy, která by u určitě zvýšila srozumitelnost; je nutné nešikovně hledat vysvětlení v textu. Přes tyto drobné nedostatky, které lze snadno napravit, představuje tato publikace vysoce kvalitní text, který se může sloužit jako bohatý zdroj informací i jako inspirace pro supervizory i terapeuty.

Vlastní práce autorky svědčí o nadhledu, důkladnosti, vytrvalosti a péli, kvalitní řemeslné supervizní i psychoterapeutické dovednosti, zkušenosti a dobrém pedagogickém nadání.

Po přečtení práce bych se rád Bc. Jany Vyskočilové, DiS. zeptal na několik **otázek**:

1. Co si autorka myslí o rozdílu v supervizní práci u frekventantů výcviků a u terapeutů, kteří už výcvik ukončili a vykonávají samostatnou praxi. V čem je přístup jiný a v čem mohou být jiné důrazy?
2. Myslí si autorka, že supervize frekventantů výcviků v kognitivně behaviorální terapii může být prováděna i supervizory, kteří jsou vycvičení v jiných modalitách? Může to mít nějaké výhody či omezení?

Závěr:

Práci hodnotím jako **výbornou**. Posuzovaná diplomová práce představuje výsledky práce autorky jak na poli supervize, tak na poli výzkumném. Je zpracována důkladně, systematicky a srozumitelně s důrazem na vědeckost. Zároveň je dílo vzorně zpracováno i z hlediska didaktického s přehledným členěním, srozumitelným výkladem s jasnými formulacemi, včetně účelných graficky odlišených tabulek. Současně se v ní odráží bohatá klinická zkušenost autorky v oblasti psychoterapie i supervize. Ukazuje, že autorka má v dané oblasti rozsáhlé znalosti a že tyto své znalosti dokáže přehledně a srozumitelně prezentovat. Doporučuji diplomovou práci bc. Jany Vyskočilové DiS. k přijetí. Předložená práce je svědectvím o tom, že autorka je díky šíři svého rozhledu, soustavnosti zájmu, i erudovanosti v přístupu k bádání plně kvalifikována k získání titulu Mgr.

Ve Vilniusu 23.ledna 2012

.....
prof. MUDr. Ján Praško, CSc.

přednosta Kliniky psychiatrie, Lékařská fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

místopředseda České psychoterapeutické společnosti

předseda České společnosti pro kognitivně behaviorální terapii

past president of European Association of Behavioral and Cognitive Therapies